

## AKUPUNKTUR İLE MİGREN TEDAVİSİ

Dr. Sabahattin USLU(x)

Dr. M. Orhan ALP (xx)

### Ö Z E T

*Yaşları 22-61 arasında olan 9 kadın 6 erkek migrenli 15 olguya hiç bir ilaç kullanmaksızın sadece akupunktur tedavisi uygulandı. Neticelere göre migrenli olguların tedavisinde akupunktur tedavisinin ilaç tedavisine göre daha başarılı olduğu görüşüne varıldı.*

### G İ R İ Ş

Günümüzde çok sık olarak karşılaşılan migreni malesef ilaçla tam olarak tedavi etmek mümkün olmamaktadır. Hiç bir ilaç kullanılmadan akupunkture ile tedavinin mümkün olup olmadığını araştırmak için 15 migrenli olgu üzerinde akupunktur uygulaması yaptık.

Migren: Tekrarlayıcı baş ağrısı ile karakterize olan bir semptom kompleksidir. Görme bozuklukları, gastrointestinal ve diğer Semptomlarla birlikte olabilir. Ağrı ataklarının süresi 20 dakikadan bir kaç güne kadar sürebilir. Ekseri bu süre 6-8 saat arasında değişmektedir. Ağrı atakları arasında hasta sıhatlidir (9).

Migren ağrısı basit analjeziklere cevap vermez. Nöbetin başlayacağını hissedince Ergo-alkolidleri ve kafein preparatlarından kullanılması faydalı olabilir. Ağrı nöbeti başladıktan sonra bunlarda etkisizdir. (10)

Genellikle fizik muayene bulguları normaldir. Yüzde hemiparastezi, yüzeysel arterlerin belirginleşmesi gibi bulgular olabilirsedemutat değildir.

Laboratuvar tetkiki olarak gerek ataklar sırasında, gerekse ataklar arasında kan, idrar, seraprosipinal, sıvı, kan basıncı, nabız hızı, solunum, E.K.G. ve E.G.G. tetkikleri normal bulunmuştur. (1,7,10)

Akupunktur ilk önce Çin'de gelişmiştir. bundan dolayı bu tedavi şekline "Çin iğne tedavisi"de denilir. Latince Acus=iğne, puncture batırma kelimelerinin birleşmesi ile "Acupuncture"ismi verilmiştir (3,11,14 ).

x- Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Bilim Dalı Doçenti ve Yöneticisi

xx- Aynı Bilim Dalı Uzmanı

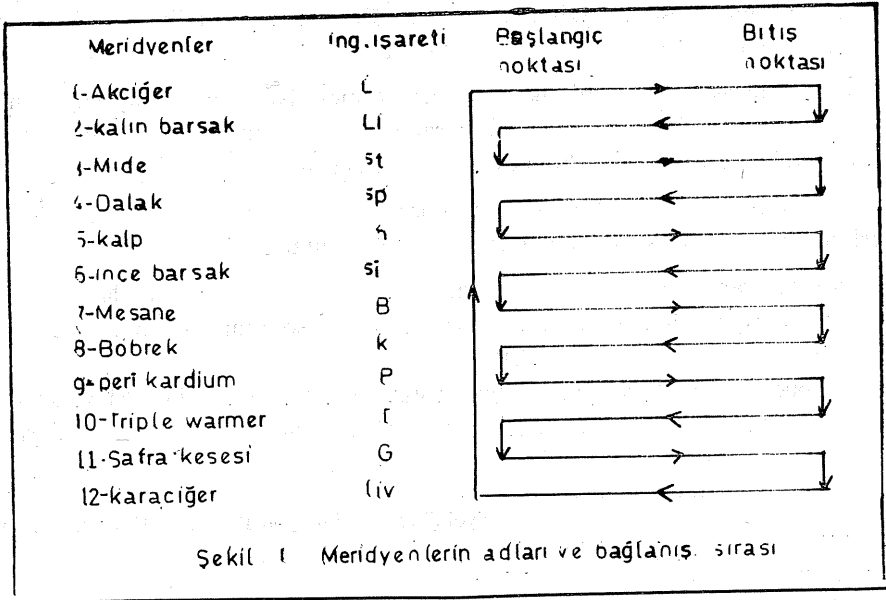
Bu tedavinin Çin'deki başlangıcı kesin belli olmamakla birlikte M.Ö.3000 yıllarına hatta tarih öncesine kadar dayanmaktadır. 17. yüz yılda akupunktur tedavisi Avrupayada atlamıştır. 1683 yılında Dr. E. Kamfer tarafından ilk defa Almanya'da akupunkture uygulanmıştır. ABD'de ise 1971 den sonra başlamıştır. Türkiye'de akupunktur başlangıcı 20-25 sene kadar öncedir. (1960 larda Dr. Kayir Day tarafından olmuştur.) Türkiye'de akupunktur üzerindeki çalışmalar son 6-7 seneden beri artmaya başlamıştır (7,8,1,12,14)

Ağrı tedavisinde akupunktur etkisi tam aydınlatılmış değildir. Bununla ilgili olarak bir çok teoriler ileri sürülmüştür. (3,7)

Çin'lilerin tıbbi düşüncesine göre her canlıda "Yin" ve "Yang" denen hayat enerjisi vardır. Normalde bu denge halinde bulunur. "Yin" kötülüğü, hastalığı negatif durumu; "Yang" ise iyiliği sıhatliliği ve pozitif durumu temsil eder. Bu dengenin bozulma yeri ve derecesine göre insanda bazı hastalıklar ortaya çıkar. Bu hastalıkların vücut üzerinde özel noktaları bulunmaktadır. Bu noktalara etki ederek bozulan denge düzeltilirse hastalıkta kendiliğinden düzelir. (3)

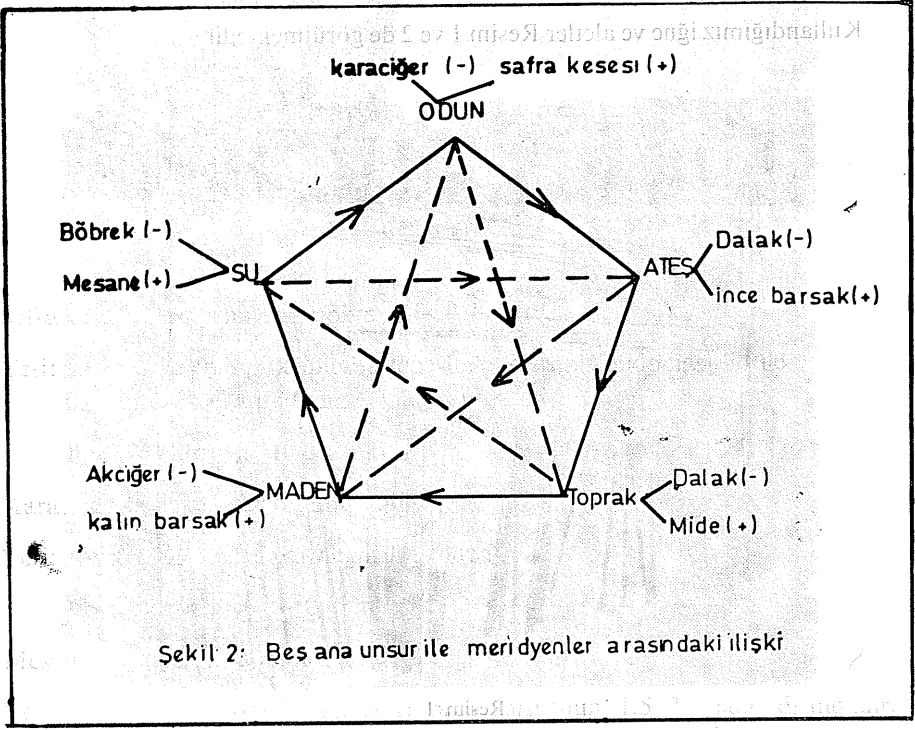
Nokta bulmada ölçü birimi "Cun" ve T sundur. Bir Cun olgunun orta parmağınının kıvrılması halinde iki boğum arasında ki (orta falanks) uzunluktur. Baş parmağının kalınlığı 1 T sun, 4 parmağın genişliği ise 3 T sundur. Bu olgunun vücut yapısına göre değişmektedir. (3,14).

Vücuttaki akupunktur noktalarının bir birlerine bağlandığı düşünülen çizgilere "Meridyen" denir. Bilinen 12 çift meridyen vardır. Meridyenler kapalı devre halinde olmayıp, birinin bittiği yerden diyerinin başlangıç noktasına bağlanmaktadır. Meridyenlerin isimleri ve bağlama sıraları şöyledir (7).



Ayrıca bu meridyenlerin dışında ön ve arkada iki tek meridyen ve vücudun muhtelif yerlerinde bir çok ekstra noktalarda mevcuttur. Çin tıbbına göre her şey 5 ana unsura göre sınıflandırılır. Bu beş ana unsur ile meridyenler arasındaki ilişki şöyledir.

- Yaratmak, meydana getirmek
- Bozmak, tahrip etmek
- Yin
- Yang



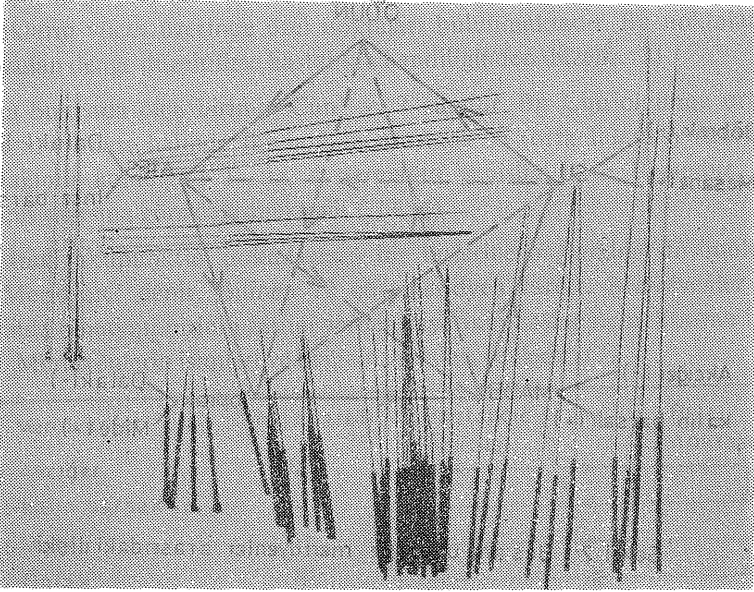
## MATERYEL VE METOT

Bu çalışma 1982 senesinde Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Bilim Dalında yaşları 22-61 arasında değişen 9'u kadın 6' sı erkek olmak üzere 15 olgu üzerinde yapıldı.

Baş ağrısı şikayeti ile gelen olguların anemnezi alınıp, fizik muayeneleri, noroloji, nöroşirurji, K.B.B. konsültasyonları yapılarak baş ağrısının nedeni araştırıldı. Migren olduğuna karar verilen olgular akupunktur tedavisine kabul edildi. Kullandıkları her türlü ilaçların alınması bırakıldı. En çok kullanılan mig-

ren noktalarına steril akupunktur iğneleri batırılarak 9 voltluk bir elektrik stimulatörüne bağlandı. 20 dakika devamlı stimulus verildi. Stimulusun şiddeti olguların tahammül derecelerine göre ayarlandı. Bazı olgulara, stimulatöre bağlanan bir teyip aracılığı ile müzikal stimulyasyonda uygulandı. 20 dakika sonra stimulus kesilerek iğneler çıkartıldı. Bu tedaviye her gün 20 dakika olmak üzere 15 gün devam edildi. 15'ci günden sonra tedaviye bir ay ara verildi. Bir ay sonra kontrole gelen olgulardan şikayeti devam edenler aynı şekilde 10 günlük ikinci tedavi kürüne alındı. Hiç bir şikayeti olmayanlar ise tekrar tedaviye alınmaksızın iki ay sonra kontrole çağrıldı. Kontrole gelme imkanı olmayanların mektupla durumlarını bildirmeleri istendi.

Kullandığımız iğne ve aletler Resim 1 ve 2 de görülmektedir.



Resim 1 :

Migren tedavisinde en çok kullandığımız akupunktur noktaları şunlardır:

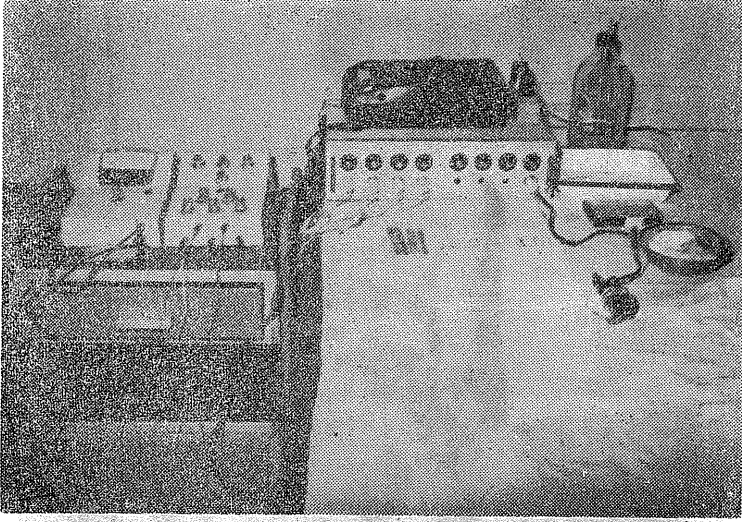
1- Kalın barsak meridyenine ait nokta **Li:4**

Yeri: İşaret parmağının 2.ci metakarpal kısmının ortası, İğnenin batırılışı: 10 mm.

2- Akciğer meridyenine ait nokta **L:7**

Radius kemiği epifis'inin 1 T sun proksimal tarafındadır.

İğnenin batırılışı: 4 mm.



Resim 2:

3- Safra kesesi meridyenine ait nokta *G: 20*

Yeri: Başın arkasında, oksipitalin tepesinde, sterno-Cleidomastoid ile bağlantılarının altındadır.

İğnenin batırılışı: 10-20 mm.

4- Karaciğer meridyenine ait nokta *Liv 2*

Yeri: Ayakta 1.ci ve 2.ci parmağın arasındadır.

İğnenin batırılışı: 6-10 mm.

5- Mesane meridyenine ait nokta *B: 12*

Yeri: Arkada 2.ci torasik vertebra processusunun 1,5 T sun dışındadır.

İğnenin batırılışı: 10 mm.

6- Üçlü ısıtıcı meridyenine ait nokta *T: 18*

Yeri: Kulağın arkasında ve 1/3 alt kısmındadır.

İğnenin batırılışı: 2 mm. (3,7,14).

7- Kaşın başlangıcında *B<sub>2</sub>* ve saçlı deri başlangıcında orta hattın 1 T sun dışta bulunan *B<sub>3</sub>* noktaları da zaman zaman kullanıldı. Bu her iki noktada da iğneler 3 mm. batırıldı.

Tedaviden sonra olguların ağrı şikayetleri esas alınarak beş grupta incelendi.

Tablo: 1- Olgularımızın özellikleri

Olgu No.	Protokol No.	Yaşı	Cinsi	Mesleği
1	D.U.82/1	27	K	Hemşire
2	U.S.82/3	32	E	Serbest Mes.
3	H.Ç. 82/5	22	E	Üni. Talebesi
4	G.A.8//7	54	K	Ev hanımı
5	A.E.82/8	22	E	Üni. Talebesi
6	Z.A.82/10	30	K	Öğretmen
7	Ş.G.82/12	41	E	Doçent
8	A.G.82/14	27	E	C. Sıvıcısı
9	Y.K.82/17	36	K	E. hanımı
10	H.Ç.82/18	49	K	E. Hanımı
11	H.K.82/19	52	E	Serbest mes.
12	G.K.82/20	61	K	E. Hanımı
13	S.D.82/25	29	K	E. Hanımı
14	N.Ç.82/26	30	K	E.hanımı
15	A.Ö.82/30	30	K	Öğretmen

Bu durum tablo 2. de görülmektedir.

Tablo 2 de görüldüğü gibi migrenden başka 1 nolu olgumuzda astım broşiale, 4 nolu olgumuzda astım broşiale+kronik broşit ve romatoid artrit, 11 nolu olgumuzda kr. broşit ve 12 nolu olgumuzda ise mide ülseride vardı. 3-5 ve 7 nolu olgularımıza ayrıca inhalasyon terapisi uygulandı.

Ağrı nöbetlerinin değişmediği hiç bir olgumuz olmadı. 15 olgunun 6 sında tedaviden sonraki ilk beş ay içerisinde ağrı olmadığı tesbit edildi. (2,6,7,9,11 ve 14 nolu olgular). Bu altı olgudan ikisine ilk tedavi küründen sonraki kontrollerde akupunktur uygulamasına gerek duyulmadı. (2 ve 9 nolu olgular) 4 olguda ise birinci kontrollerinden sonra, ikinci defa 10 günlük akupunktur uygulaması yapıldı.

15 olgudan 8 inde tedavi öncesine göre büyük bir rahatlama olmakla birlikte ağrı süresinin azalmasına rağmen tam bir iyileşme görülmedi. İlk tedavi küründen sonraki 1 ve 3. cü aylarda 10 nör günlük tekrar akupunktur uygulaması yapıldı Bu olgularımız tedavi altında olup bir seneye kadar 3 er ay aralıkta kontrole geleceklerdir. (1,3,5,8,10,12,13 ve 15 nolu olgular).

Bir olgumuzda ilk tedavi küründen sonra tamamen iyileşme oldu. (4 nolu olgu). Bu tedaviden bir ay sonraki kontrollerde hiç ağrısı yoktu. İkinci kontrolde ise şiddetli ağrıları başlamıştı. Tekrar akupunktur uygulamasına başladık. İlk tedavisinden önce günde 2 defa nöbet geldiğini ve nöbetlerinin 6-7 saat sürdüğünü hatta ağrısız zamanım yok diye ifade eden olgumuzun ağrılarını ortadan kaldıra-

madık. 3. cü kontrolde akupunktur uygulaması yapmamıza rağmen nöbetleri yine günde 1-2 defa gelmekte ancak nöbet süresi bir saatte kadar azaltılmış idi.

Bazı olgularımızda stimülatöre bir teyip bağlayarak sevdiğleri bir müzik parçası ile stimülüs verdiğimizde tedavi sırasında daha rahat olduklarını müşahade ettik. Fakat müzikal stimülasyonunun ağrı giderilmesindeki üstünlüğünü kesin olarak tesbit edemedik.

## TARTIŞMA

Akupunkturun etki mekanizmasını aydınlatmak için yapılan bir çok çalışmaların sonunda akupunkturun bozulan elektriki dengeyi düzelttiği, morfine benzer endorfinlerin salgılanmasına neden olduğu ve immunolojik aktiviteyi artırdığı gösterilmiştir. (1,2,5).

Amerika Birleşik Devletlerinde Akupunkturist Yoşhiaki Omura serum "gama-globülin" konsantrasyonunda artma olduğunu, viral veya bakteriyel anti-jenlere karşı spesifik antikorların arttığını, lökositlerin sayısında ve fagosite güçlerindedeki artma olduğunu göstermiştir. (11).

C.Y. Leung ve arkadaşları akupunktur ile yaptıkları araştırmalarda çeşitli baş ağrısı ve bir çok hastalıkları sadece kulak akupunkturı ile tedavi ettiklerini belirtmektedirler. (6)

Carolyn K ve arkadaşları vücuttaki spesifik noktalara iğne batırarak bir çok ağrıların giderildiğini ileri sürmektedirler. (4)

Felix Mann akupunktur ile bir çok hastalıkların tedavisinin mümkün olduğunu belirtmektedir. (7,8)

Andrew, C.K. ve arkadaşları kulak ve vücut noktalarını kullanarak 33 olguda akupunktur uyguladıklarını, 33 olgudan 18 inde iyi netice aldıklarını, 12 sinde ağrıların azalmasına rağmen geçmediğini ve 3 tanesinde ise hiç cevap almadıklarını ifade etmektedirler (2)

Ahlberg ve arkadaşları akupunktur ile birlikte hipnoz uygulandığında başarının daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. (1) Akupunkturla uğraşanların hepsi aynı yöntemi kullanmamaktadırlar. Bazıları iğneleri batırdıktan sonra hiç bir işlem yapmadan belirli bir süre beklemekte; bazıları iğnelere el ile maniplasyon yapmakta; bazıları ise bir elektrik stimülatörü aracılığı ile iğnelere stimülasyon vermektedirler. Bunun yanında laser ışını, basınç akupunkturunu, moxibisyon, hipnoz ve ilaçla birlikte akupunktur uygulamaları da yapılmaktadır. (3,7,14).

Biz araştırmamızda hiç bir ilaç kullanmaksızın iğnelere bir stimülatör aracılığı ile stimülasyon vererek akupunktur uygulamaları yaptık. Araştırmamızdaki olgu sayımız çok az olmakla birlikte diyer araştırmacıların bulgularıyla bizim bulgu-

İlaçlarımız uyum göstermektedir. (1,2,4,5,6) Olgularımızın % 40'ında çok iyi sonuçlar elde ettik. % 53'ünde ise ağrı süresi ve şiddetinde azalma olmakla beraber tam bir düzelmenin olmadığını müşade ettik.

40 yıldan daha fazla devam eden migrenli olguların olduğu bildirilmektedir. (9)

Bizim olgularımızın içinde 20 yıldan beri migren ağrısı olan ve o zamandan beri de ilaç kullanan olgularımız mevcuttur.

Bazı olgular ağrı başlayınca rastgele analjezik kullanmaktadırlar. Halbuki migren ağrısı basit analjeziklere cevap vermediği gibi nöbet sırasında kullanılan Ergo alkaloidleri de faydasızdır. Yüksek dozda kullanılan bu grup ilaçlar periferik nekrozalara da yol açabilir. (10)

Gereksiz yere kullanılan ilaçların maddi yönünde küçümsenmeyecek kadar büyüktür.

İlaç hammadetinin % 85'işi dış ülkelerden döviz karşılığı sağlanmaktadır. 1981 yılında ilaç için 35 milyar lira harcanmıştır. 11 yıldan beri baş ağrısı nedeniyle devamlı ilaç kullanan bir olgumuzun akupunktürden sonra 5 ay içerisinde hiç ağrısı olmadığını tesbit ettik. 20 yıldan beri aynı durumda olan iki olgumuzun ise akupunktüre tedavisi sayesinde ilaç kullanmayı bıraktıkları görüldü. Bu olgularımızda ayda veya iki ayda bir 15-30 dakika arasında değişen ağrı nöbetleri olmasına rağmen ilaç kullanmadıkları için durumlarından şikayet etmedikleri müşahade edildi.

Akupunktüre zamanımızda anestezi sahasında uygulanmaktadır. (3,11).

Olguya hiç bir zararı olmayan ve çok ucuz bir tedavi şekli olan akupunktürü gerek bazı hastalıkların tedavisinde gerekse anestezide uygulamakla hem memleket ekonomisine katkıda bulunmak, hemde bazı anesteziklerin kontrendike olduğu durumlarda akupunktüre anestezisini tercih etmek yerinde olur kanısındayız.

## S O N U Ç

Bu araştırmamızdaki bulgulara dayanarak migrende akupunktür tedavisinin rahatlıkla uygulanabileceği görüşündeyiz.

## S U M M A R Y

### Treatment of Migraine by acupuncture

Without using any drug acupuncture applied to the total 15 cases with migraine (9 female and 6 male and their ages Varied between 22-61). According to the results obtained from treatments of cases, it has been decided that acupuncture treatment was more successful than the treatment with drugs.



## KAYNAKLAR

- 1- AHLBERG-C.L.L.I.D.; LANSDELL-GRAVİTZ-M.A.: et al "Acupuncture and Hypnosis : Effects on Induced Pain"  
Experimental Neurology 49, 272-280 1975
- 2- ANDREW, C.K.: CHENG, M.D. "The therapy of Headache by Acupuncture" American Journal of Chinese Medicine  
Vol. 3, No. 2, pp. 181-185, 1975.
- 3-AN OUTLINE OF CHİNESE ACUPUNCTURE The Academy of Traditional Chinese Meaicine pp. 3-24, 91-217  
Foreign Languages Press PEKİNG 1975
- 4- CAROLYN K. K. ROZİER Ph. D. "Acupuncture for Pain Relief"  
Physical Therapy Vol. 54 No 9. September 1974
- 5- GEORGE, T.C. Lee "The Therapy of Headache by Acupuncture" American Jounarl of Chinese Medicine  
Vol. 2. No. 3 pp. 341-345 1974
- 6- LEUNG, C.Y. and SPOEREL, W.E. "Efect of Auriculo-Acupuncture on Pain" American Journal of Chinese Medicine  
Vol. 2. No: 3. pp. 247-260 1974
- 7- MANN, Felix "Acupuncture The Ancient Chinese art of Healing"  
pp. 1-146, 77-100 William Heinemann Medical Books LTD. LoONDON 1971
- 8- MANN, Felix "The Treament of Disease By Acupncture" pp. 119-121  
William Heinemann Med.al Books. LTD. LONDON 19734
- 9- MERRİT, H.H. "A Textbook of Neurology" pp. 731-739 lea and Febiger  
PHILADELPHİA 1974
- 10- PATTEN, J. "Neurological Differential Diagnozis" Springer-Verlag New-York-Heidelberg-Berlin pp. 216-223 1977
- 11- SANBAY, A. "Akupunktür ve Moksübüsyon'un tarihsel evrimi ve dünyaya yayılışı pp. 1-10 Medicina MHexagone -ıl 8 sayı 45 Roche Mühtahzarları sayıyı İm. Ş. İstanbul.
- 12- SARIKAYA-H.E. ve CÜMBÜŞEL.C., "AKUPUNKTUR" 1. Cilt pp. 7-17 Bilim araştırma Grubu Taş matbaası İSTANBUL 1977.
- 13- SOON, J.L.MD., FAN, C.F.MD. and et al. "Acupuncture Therapeuticts" Anesthesia and Analgesia Current Researches  
Vol. 53 no: 6 Nov. -Dec., 1974
- 14- ZİYAL, N. "Akupunktur" 11-13, 19-121, 165-167 Kalem Yayınları Matbaası Beyazıt-İSTANBUL 1978